

Geliş Tarihi / Received Date
22.09.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date
08.08.2023

Eğitimde ve İstihdamda Yer Almayan Gençler (NEET) Psikolojik Olarak Daha Mı Kırılgan? Beliren Yetişkinlik Dönemi Temelinde Bir İnceleme¹

Are NEETs Psychologically More Vulnerable? An Examination Based On Emerging Adulthood

Özden TURGUT²

Öz

Beliren yetişkinlik dönemi 18 ile 20'li yaşların sonu arasında tanımlanan bir gelişim dönemidir ve gelişim bilimi konusunda çalışan bazı uzmanlar bu kavramın yeterliliğini sorgulamaktadır. Benzer şekilde, eğitimde ve istihdamda yer almayan (NEET) kavramı da alan yazında eleştirildiği görülen bir kavramdır. Beliren yetişkinlik döneminde yer alan ve eğitime devam etme durumu ve çalışma yaşamında aktif olma durumu ile ilgili nitelikleri kendilerine sorulan çalışma grubunun stres verici yaşam olayı yaşama durumları ile ilgili bilgi toplanmış; ayrıca stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü düzeyleri geçerli-güvenilir ölçme araçları ile incelenmiştir. Çalışma grubunu, 18-29 yaş arasında ve stres verici yaşam olayı deneyimlemiş 375 kişi oluşturmuştur. Örneklem, eğitimde ve istihdamda yer almayan grup (NEET) ile eğitimden veya istihdamdan en az birisine dahil olan grup olarak iki grupta incelenmiş ve tek faktörlü MANOVA (çok değişkenli varyans analizi) ile analiz edilerek karşılaştırılmıştır. Bulgulara göre, eğitimde ve istihdamda yer almayan grup (NEET) ile eğitimden veya istihdamdan en az birisine dahil olan grubun stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmamıştır. Araştırmanın bulguları, alan yazında geçerlilikleri sorgulanan beliren yetişkinlik ve NEET kavramları eşliğinde tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde ve istihdamda yer almayan bireyler, beliren yetişkinlik, stresle başa çıkma, kendini toparlama gücü, kırılabilirlik

Abstract

Emerging adulthood is a developmental period which is characterized between the ages 18 and the end of 20's. This conception is criticised by various developmental scientists as questionable about validity. Likely, there are various criticisms towards the concept NEETs. This study aims to examine these concepts via analyzing the stress-coping and resilience of emerging adults. The study group consists of the individuals between the ages 18-

¹ Etik kurul izin bilgileri: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı, 24.06.2019 ve 8/249 sayılı karar

² Özden TURGUT, Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Afyonkarahisar/TÜRKİYE, e-mail: ozden5@hotmail.com ORCID ID: 0000-0003-3620-8869

29 (emerging adults) and also the people who have experienced a stress-invoking life event. The study group is made up of 375 individuals. The analysis (one factor MANOVA) aims to compare two groups: One group consists of the individuals neither in education nor in employment/training. The other group consists of the individuals who are at least in one, in education or in employment/training, or in both. The findings showed that the stress-coping and resilience levels of the two groups do not significantly differ. The findings of the research are discussed based on the concepts “emerging adulthood” and “NEETs”, the concepts sometimes criticised in the literature. And also some suggestions are postulated.

Keywords: NEETs, emerging adulthood, stress-coping, resilience, vulnerability

Giriş

Beliren yetişkinlik, ergenlik ile genç yetişkinlik dönemleri arasında köprü görevi taşıyan bir dönem (Arnett, 1998: 295-315); ergenliğin bitişi ile yetişkin olma durumu arasında yer alan gelişim dönemi olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2000: 469-480). Beliren yetişkinlik dönemi sınırda olan bir aşamadır, bu aşamada genç birey geçiş yaşamaktadır, bir aşamadan çıkmaktadır ancak diğerine henüz girememiş durumdadır (Arnett, 1998: 295-315).

Beliren yetişkinlik, üniversite yıllarını kapsamaktadır (Arnett, 2019: 11-24) ve genç bireylerin eğitim hayatlarını yirmili yaşları boyunca sürdürdükleri belirtilmektedir (Arnett, 2005: 235-254). Beliren yetişkinliği kuramsal bir iddia olarak öneren Arnett, beliren yetişkinlik boyunca genç bireylerin kimlik arayışına devam ettiğini, istikrarsız bir dönem geçirdiklerini, bireylerin kendilerine odaklı olduklarını, çeşitli olasılıklar arasında kalmış hissettiklerini ve iyimser olduklarını ileri sürmüştür (Arnett, 2000: 469-480). Buna göre, genç bireyler beliren yetişkinlik dönemi boyunca kendilerine odaklanarak, günlük yaşamlarına dair beceriler geliştirir, kim olduklarına ve hayattan ne beklediklerine dair daha iyi bir kavrayış meydana getirirler. Ayrıca yetişkin yaşamları için bir temel oluşturmaya başlarlar. Kendilerine odaklanmalarının amacı kendine yeterli olmak, kendi başına ayakta kalmayı öğrenebilmektir. Genç bireyler, henüz gerçek yaşamda kendilerini yeterince sınamamış durumdadır ve geleceğe iyimser bir biçimde bakmaktadırlar (Arnett, 2019: 11-24).

Böyle bir dönemde, yetişkinlikte yaşamlarının daha iyi olacağına dair güven duymayan bireylerin depresyon ve kaygı yaşama riskinin daha fazla olabileceği (Arnett vd., 2014: 569-576) ve beliren yetişkinliğin istikrarsızlığının, bu dönemde yaygın görülen kaygı ve depresif duygu durumunun nedenlerinden biri olduğu belirtilmektedir (Arnett, 2019: 11-24).

Beliren yetişkinlik dönemi, üniversite öğrenimi gören bireylerin eğitim hayatını sürdürüp bitirdikleri ve çalışma yaşamına ilk adımlarını attıkları bir dönemdir. Dolayısıyla, çalışma yaşamı konusundaki alan yazında son yıllarda dikkat çeken “eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlerin (NEET)” yaygın olarak beliren yetişkinlik döneminin içinde bulunduğu ifade edilebilir. Alan yazında “eğitimde ve istihdamda yer almayan” kavramının sorunlu olduğunu ifade eden çalışmalar yer alsa da (ör. Yates ve Payne, 2006: 329), eğitimde ve istihdamda olmayan genç bireylerin yaptıkları işte başarılı olma konusunda daha az iyimser hissettikleri (Goldman-Mellor vd., 2016: 196); çalışmayı isteme ancak çalışmamanın stresinin psikolojik sağlık için zararlı olabildiği (Cook, 2006: 1391-1405) belirtilmektedir.

Çalışma yaşamına başarılı bir girişin beliren yetişkinlikten yetişkinliğe geçişin yaşamsal bir parçası olduğu (Arnett vd., 2014: 569-576), uzun süre boyunca çalışma yaşamında aktif olmayan genç bireylerin düşük eğitim düzeylerine sahip oldukları (Carcillo vd., 2015: 5); çalışma yaşamında aktif olmamanın, genç bireyler için psikolojik sıkıntıya neden olduğu belirtilmektedir (Meeus vd., 1997: 369-380; Ullah, 1990: 317-330). Ayrıca eğitimde ve istihdamda yer almayan bireylerde, sonraki dönemde zor çalışma koşulları ile karşılaşma, sosyal dışlanma olasılığının mevcut olduğu (Bynner ve Parsons, 2002: 289-309), bu bireylerde sosyal koruyucu/destekleyici faktörlerin yeterince ulaşılabılır olması ile iyi-oluşun sağlanabildiği belirtilmektedir (Jongbloed ve Giret, 2022: 321). Araştırmalarda, eğitimin işgücüne katılımda belirleyici etkisi olduğu (Dublen, 2014), eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılımın arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Gümüüşsu, 2011; Öçel, 2019). Ayrıca iş piyasasına katılım ile geçici işten kalıcı işe geçiş oranı, eğitim ile ilişkili olarak artma eğiliminde olup (European Commission, 2020a), üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadın ve erkeklerin istihdamda sürekliliği yüksektir (Güneş, 2017). Dolayısıyla eğitime devam ediyor olmak, bireyin çalışma yaşamına dahil olma, çalışma yaşamında süreklilik sağlama ve geçici işten kalıcı işe geçme beklentisi ile ilişkilidir. Ayrıca işe giriş ve iş piyasası sonuçlarını geliştirmede eğitime katılım çok önemli bir rol oynamakta ve iş talebi üst seviyeli becerileri gerektirmektedir. Bu durum özellikle iş piyasasına yeni giren kişiler için geçerlidir (European Commission, 2020b).

Belirtilen bu sonuçlar ile birlikte, eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin kendilerini nasıl gördükleri/algıladıklarının incelenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Çünkü istihdamda yer alabilme düzeyi, bireylerin koşullarından ziyade ulusal ekonomik koşullara bağlı olarak artabilmekte veya azalabilmektedir. Ayrıca eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin çalışmaya isteksiz olduğu algısı yanlış bir algıdır (Goldman-Mellor vd., 2016: 196-203). Türkiye emek piyasasında geçici işlerin oldukça yaygın olduğu ve sadece gençlerin değil, yetişkin işgücünün de geçici iş sözleşmeleri ile çalıştırıldığı belirtilmekte; piyasada geçici işlere ulaşabilen gençlerin, işin sona ermesi ile birlikte ya işsiz ya da gücünmüş işçi kategorisine geçerek NEET grubuna girdiği ifade edilmektedir (Yüksel Arabacı, 2020: 128). Dolayısıyla, eğitimde ve istihdamda olmayan bireylerin, bu niteliklerinden ötürü sorumlu tutulmasının, ulusal ve uluslararası ekonomik şartlar ve çalışma koşullarını yok saymak anlamına geleceği ve doğru olmadığı ifade edilebilir.

Diğer yandan, çeşitli nedenlerle eğitimde ve istihdamda yer almayan bireylerin psikolojik açıdan sağlam olabilmelerinin, başta ekonomik, psikolojik ve sosyal açıdan yaşadıkları sorunlar nedeniyle kolay olmayabileceği öngörülebilir. Dahası, bu durumdan dolayı sorumlu tutulma durumunun bireyi ayrıca olumsuz etkileyebileceği tahmin edilebilir. Yapılan bir araştırmada, eğitimde ve istihdamda olmayan genç bireylerin öznel iyi oluş düzeylerinin, eğitimde ve/veya istihdamda yer alan genç bireylere göre daha düşük düzeyde olduğu bulunmuş (Jongbloed ve Giret, 2022: 321); çalışma yaşamında aktif olmayan gençlerin, çalışan ya da eğitime devam edenlere kıyasla daha fazla psikolojik zorluk yaşadığı belirtilmiştir (Axelsson ve Ejlertsson, 2002: 111-119). Ayrıca çalışma yaşamında kesintilerin yaşanmasının özellikle erkekler açısından, eş/partner ilişkilerinde olumsuzluk ile ilişkili olduğu; böyle bir dönemde, ilişkideki problemlerin arttığı ve erkeklerin yeniden istihdama katılımının bu ilişki sorunlarını çözmeye yetmediği ifade edilmiştir (Blom ve Perelli-Harris, 2020).

Tüm bu gelişmelerin, çalışma yaşamında, ücretli çalışanların çalışma koşullarının değişiminden bağımsız olmadığı ileri sürülebilir. Alan yazında çoğu genç bireyin istikrarsız bir kariyere sahip olduğu, okuldan kalıcı bir işe geçiş döneminin uzadığı belirtilmektedir (Hammer, 1996: 450-468). Ayrıca genç bireylerin daha fazla iş güvencesizliği yaşama riskinin mevcut olduğu ifade edilmektedir (Russell vd., 2020: 243-261). İş güvencesizliği ile alınan ücretin düşük olmasının olumlu ilişkili olduğundan hareketle, düşük ücret aldığı işlerde çalışan bireylerin çalıştıkları işlerde en az tatmin hisseden grup olduğu (Clark vd., 1996: 57-81); finansal kaynaklardan yoksun olma durumunun, bireyin genel anlamda öznel iyi-oluşunu önemli ölçüde azalttığı gösterilmiştir (Diener vd., 2015: 234-242). Bunun dışında, üniversite mezunu olan gençlerin istihdama dahil olmak için eğitim düzeyleri ile uyumlu olmayan işlerde çalışmayı tercih etmek zorunda kalması söz konusu olabilmekte; bireyler bu koşulların sonucu olarak kaygı ve engellenme hissi ile karşı karşıya kalabilmektedir (Arnett vd., 2014: 569-576).

Çalışma yaşamında halihazırda var olan olumsuz koşullar Kovid-19 süreci ile kötüleşmiş ve genç çalışanlar, bu krizden özellikle daha fazla etkilenmiştir. Çünkü krizler genel olarak en fazla kırılğan durumda olanları olumsuz etkilemektedir. Genç çalışanlar, sosyal çevreleri ve deneyimleri daha yetersiz olabildiği için, daha az sosyal ve yasal korumaya sahip olabilmektedir. Çok az birikimleri vardır ya da hiç birikimleri yoktur. Genç çalışanların birçoğu yarı-zamanlı ya da geçici çalışma gibi istihdamın standart olmayan biçimlerinde yer almaktadır. Böyle işler düşük ücretli, düzenli olmayan saatlerde, iş güvencesinin zayıf olduğu, sosyal korumanın ya çok az ya da hiç olmadığı koşullar sunmaktadır (ILO, 2020). Belirsiz bir iş piyasası söz konusudur (Arnett vd., 2011: 3-9). Dolayısıyla, genç bireyler açısından, özellikle günümüz çalışma yaşamı koşullarında, çalışıyor olmak da stres verici bir faktör anlamına gelebilmektedir. Bunun yanında, ergenlik döneminden çıkıp yetişkinliğe adım atmaya hazırlanmak ve bu dönemde karşılaşılan stres verici yaşam olayları ile başa çıkmak da, genç birey için başarıya ulaştırılması gereken meseleler arasındadır.

Araştırma Problemi

Kendini toparlama gücü, bireyin değişime ve stres verici olaylara sağlıklı ve esnek yollarla uyum sağlama kapasitesidir ve çoklu risk faktörlerine maruz kaldıklarında sınamalara başarılı tepki verebilen ve bu öğrenmeyi başarılı sonuçlar kazanmak için kullanabilen gençlerin sergilediği bir niteliktir (Catalano vd., 2004: 98-124). Kendini toparlama gücü hakkındaki alan yazın incelendiğinde, konu ile ilgili ilk çalışmalardan bazılarını gerçekleştirmiş olan Garmezy'nin (1993), "kendini toparlama gücü-kırılğanlık" ikiliğini karşıt kavramlar olarak kullandığı görülmektedir. Bu çalışmada da, bu kavramsal ikilik kullanılmaktadır. Buna göre, kendini toparlama gücü yeterli düzeyde olmayan bireylerin kırılğanlık düzeyinin yükseldiği ifade edilmiş olmaktadır. Türkiye'de kendini toparlama gücü ile ilgili araştırmalara yakından bakıldığında, konu hakkında yapılan araştırmaların risk faktörlerine odaklanması gerektiğinin ifade edildiği görülmektedir (Işık, 2016). Bu noktayı da dikkate alarak, bu araştırmada, eğitimde ve istihdamda bulunmama durumunun, beliren yetişkinlik döneminde ve stres verici yaşam olayı deneyimleyen bireyler için olası bir risk faktörü olarak ele alınması amaçlanmıştır.

Yukarıda sözü edilen alan yazın ışığında, eğitimde ve istihdamda yer almayan genç bireylerin stresle başa çıkma ve kendini toplama gücünün, bu gruba dahil olmayan gruba göre nasıl olduğunun araştırılması gerektiği düşünülmektedir. Kısacası bu araştırmada, beliren yetişkinlik döneminde yer alan bireyler arasında, eğitimde ve istihdamda yer almayan grubun, eğitimine devam eden ve/veya istihdamda yer alan gruba göre stresle başa çıkma ve kendini toplama gücü açısından nasıl bir durumda olduğunun incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma Soruları

1. Beliren yetişkinlik döneminde yer alan bireyler arasında, eğitimde ve istihdamda yer almayan grubun, eğitimine devam eden ve/veya istihdamda yer alan gruba göre stresle başa çıkma çıkma düzeyi anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Beliren yetişkinlik döneminde yer alan bireyler arasında, eğitimde ve istihdamda yer almayan grubun, eğitimine devam eden ve/veya istihdamda yer alan gruba göre kendini toplama gücü düzeyi anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışma, nicel araştırma türünde, ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2010). Araştırmada analiz tekniği olarak kullanılan çok değişkenli varyans analizi (MANOVA), ANOVA'nın birden fazla bağımlı değişken olan durumlar için genellenmiş halidir. Bu analiz türü, bağımlı değişkenlerin kombinasyonunda gruplar arası farkı inceler. MANOVA'da bağımlı değişkenlerin kombinasyonundan, gruplar arası farkı en yüksek yapacak şekilde yeni bir bağımlı değişken oluşturulur. Bu değişken, bağımlı değişkenlerin doğrusal kombinasyonlarıdır. Son olarak, MANOVA'da ortalamalara ilişkin hipotez, varyanslar karşılaştırılarak test edilir (Tabachnick ve Fidell, 2015).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, beliren yetişkinlik döneminde yer alan ve stres verici en az bir yaşam olayı yaşamış bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, 18-29 yaş arası 375 gönüllü bireyden toplanan veriler analize dahil edilmiştir. Çalışma grubunun sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Sosyo-Demografik Bilgiler

Değişkenler	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	259	69.1
	Erkek	116	30.9
Medeni hal	Bekâr	325	86.7
	Sözlü	7	1.9
	Nişanlı	2	0.5
	Evli	39	10.4
	Ayrı/Boşanmış	2	0.5
Çocuk	Var	22	5.9
	Yok	353	94.1
Mezun olduğu eğitim düzeyi	İlkokul	2	0.5
	Ortaokul	11	2.9
	Lise	230	61.3
	Yüksekokul	14	3.7

	Lisans	108	28.8
	Lisansüstü	10	2.8
Çalışma durumu	Çalışmıyor	235	62.7
	Çalışıyor	140	37.3
Şu an eğitime devam etme durumu	Evet	236	62.9
	Hayır	139	37.1
Şu an devam ettiği eğitim düzeyi	İlkokul	0	0
	Ortaokul	1	0.3
	Lise	9	2.4
	İki yıllık y. okul	11	2.9
	Lisans	189	50.4
	Lisansüstü	26	7.0
	Hiçbiri	139	37.0
Eğitimde ve çalışma yaşamında yer alma	İkisinde de yer almayan	61	16.3
	En az birisine dahil	314	83.7

Not: Yüzdeler çalışma grubuna (n=375) göre hesaplanmıştır.

Tablo 1’de katılımcı grubun sosyo-demografik bilgileri sunulmuştur. Tablo 2’de ise, katılımcıların yaşadığı stres verici yaşam olayı frekans ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Stres Verici Yaşam Olayı Yaşama Durumuna Dair Bilgiler

Yaşam Olayı	N	%
Hareket Kabiliyetini Azaltan Fiziksel Hastalık	66	17.6
İlaç Kullanımı Gerektiren Psikolojik Sorun	61	16.3
Ekonomik Sıkıntı	197	52.5
İhmal	30	8.0
İstismar	9	2.4
İşini Kaybetme	18	4.8
Sevilen Bir Kişinin Kaybı/Ölüm	165	44.0
Aile İçi Çatışma	158	42.1
Ailede Ciddi Sağlık Sorunu Olan Biri Olması	97	25.9
Şiddet	41	10.9
Toplumdan Dışlanma	35	9.3
Mesleki Başarısızlık	21	5.6
Akran Baskısı	79	21.1
Diğer	13	3.5

Not: Yüzdeler çalışma grubuna (n=375) göre hesaplanmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, katılımcıların en fazla yaşadıklarını belirttiği stres verici yaşam olayı ekonomik sıkıntı, sonrasında sevilen bir kişinin kaybı/ölüm ve aile içi çatışmadır.

Çalışma grubunda, çalışma yaşamında aktif olan katılımcıların meslekleri İŞKUR Meslek Ana Gruplarına göre sınıflandırılmış (esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx) ve Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3. Çalışma Yaşamında Aktif Olan Katılımcıların Meslek Sınıflandırması

Grup	N	%
Yöneticiler	3	0.2
Profesyonel Meslek Mensupları	72	51

Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	9	0.6
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4	0.3
Hizmet ve Satış Elemanları	28	20
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2	0.1
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	7	0.5
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	4	0.3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	9	0.6
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	2	0.1

Not: Yüzdeler çalışma hayatında aktif olan katılımcı grubuna (n=140) göre hesaplanmıştır.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, katılımcı grupta en fazla bulunan meslek grubu profesyonel meslek mensuplarıdır.

Verilerin Toplanması

Veriler, araştırmacı tarafından yüz yüze ulaşılan katılımcılardan ve eş zamanlı olarak oluşturulan çevrimiçi/online form ile toplanmıştır. Oluşturulan veri toplama formunda, yanıt verecek bireyler için forma ilişkin bir açıklama ve bilgilendirilmiş onam bölümü oluşturulmuştur. Araştırmaya dahil edilecek katılımcılara ulaşırken, olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmış; 18-29 yaş arası olan bireyler, bu araştırmaya gönüllü katılımları için davet edilmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan kişisel bilgi formunda stres verici yaşam olayı yaşama durumu hakkında bilgi alınmış, herhangi stres verici bir yaşam olayı yaşamadığını belirten bireylerin verileri veri setinden çıkarılmıştır. Bu örnekleme yönteminde amaç, ilgili özelliklere sahip bireylere ulaşabilmektir (Erkuş, 2017). Bu çalışmanın verilerinin toplanması öncesinde Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı'nın 24.06.2019 tarih ve 8/249 sayılı etik onayı alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla Wagnild ve Young (1993: 165-178) tarafından geliştirilen ve Terzi (2006: 77-86) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kendini Toparlama Gücü Ölçeği; Türküm (2002: 25-34) tarafından geliştirilen Stresle Başa Çıkma Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca, katılımcıların sosyo-demografik bilgileri ile stres verici yaşam olayı yaşama durumları hakkında bilgi edinmek için kişisel bilgi formu oluşturulmuş ve kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış ve çalışma grubunu oluşturan bireylerin cinsiyet, yaş, medeni hal, çocuk sahibi olup olmadığı, eğitim durumu, çalışma hayatı, meslek, şu an eğitimine devam edip etmediği, eğer devam ediyorsa hangi eğitim aşamasına devam ettiği yer almıştır. Ayrıca katılımcıların stres verici yaşam olayları yaşayıp yaşamadığı, eğer yaşadıysa hangisini yaşadığı sorulmuştur. Bu kapsamda, bireyin hareket kabiliyetini azaltan fiziksel hastalık, ilaç kullanımı gerektiren psikolojik rahatsızlık, ekonomik sıkıntı, çocuklukta bakım verenin yetersiz ilgisi (ihmal) ve/veya kötü muamelesi (istismar), işini kaybetme, sevilen bir kişinin kaybı/ölüm, aile içi çatışma, ailede ciddi sağlık sorunu olan üyenin olması, şiddete maruz kalma, toplumdan dışlanma, mesleki başarısızlık, akran baskısı ile araştırmada belirtilmeyen stres verici yaşam olayları varsa "diğer" kısmı

oluşturularak araştırılmıştır (Luthar, 1991: 600-616; Masten ve Coatsworth, 1998: 205-220 ; Terzi, 2008: 297-306).

Kendini Toparlama Gücü Ölçeği

Wagnild ve Young (1993: 165-178) tarafından geliştirilen Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (KTGÖ), Terzi (2006: 77-86) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 24 maddeli 7'li Likert tipi bir ölçektir ve uyarlama çalışması üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile saptanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .82; test-tekrar test güvenilirlik katsayısı $r = .84$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ise .03 ile .69 arasında bulunmuştur (Terzi, 2006). Bu çalışma kapsamında toplanan veriye göre ölçeğin madde toplam korelasyonları .29 ile .78 arasında bulunmuş; tüm ölçek Cronbach alfa katsayısı .91 olarak bulunmuştur.

Stresle Başa Çıkma Ölçeği

Türküm (2002) tarafından Folkman ve Lazarus'un Psikolojik Stres Modeli'ne (Folkman ve Lazarus, 1988: 466-475) dayalı olarak geliştirilen Stresle Başa Çıkma Ölçeği (SBÖ) 23 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert tipi bir ölçektir. Stresle Başa Çıkma Ölçeği'nin geliştirilmesi çalışması üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliği çalışması ölçeğin problem, sosyal destek ve kaçınma odaklı başa çıkma olmak üzere üç boyutlu olduğunu ve toplam varyansın % 41.7'sini açıkladığını göstermiştir. (Türküm, 2002). Bu çalışma kapsamında toplanan veriye göre ölçeğin madde toplam korelasyonları .29 ile .56 arasında bulunmuş; tüm ölçek Cronbach alfa katsayısı .80 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri IBM SPSS kullanılarak yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler, tek faktörlü MANOVA ile incelenmiştir. Analizlere geçmeden önce çok değişkenli istatistiksel tekniklerin uygulanması için gerekli koşullar kontrol edilmiştir. Çok değişkenli istatistiklerin kullanımında önce belirli varsayımların karşılanıp karşılanmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Uç değerlerin ve kayıp verilerin kontrol edilmesi, normallik, doğrusallık ve eşvaryanslılık, çoklu birlikte doğrusallık, çok değişkenli normallik ve tekillik (Tabachnick ve Fidell, 2015), bu kapsamda incelenmiştir.

Buna göre, araştırma kapsamında 556 kişiye ulaşılmış, ancak 32 kişi veri setini yarım bırakmıştır. Ayrıca 139 kişi, stres verici yaşam olayı yaşamadığını belirterek "hiçbirini yaşamadım" ifadesini işaretlemiş; dolayısıyla bu katılımcıların verileri veri setinden çıkarılmıştır. Veri setindeki kayıp değerler incelendiğinde bir örüntüye sahip olmadıkları görülmüş ve kayıp değerlerin bulunduğu 5 satırın silinmesi müdahalesi yapılmıştır. Tek değişkenli uç değer olup olmadığı gövde yaprak grafikleri ile incelenmiş ve uç değer niteliği gösteren 4 katılımcının verileri çıkarılmıştır. Çok değişkenli uç değer olup olmadığı Mahalanobis uzaklıkları hesaplanarak incelenmiştir. Tek değişkenli normallik için basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiş; basıklık ve çarpıklık katsayılarının genel olarak -1 ile +1 arasında kaldığı; P-P plot grafikleri incelendiğinde dağılımın normale yakın olduğu görülmüş ve bağımsız değişkenlerin normallik ve doğrusallık varsayımlarını karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çoklu

birlikte doğrusallık probleminin varlığını test etmek için varyans şişme (VIF) ile tolerans değerleri ve ayrıca tekillik olup olmadığı incelenmiştir. Örneklem büyüklüğünün MANOVA için yeterli olup olmaması hususunda, her bir hücrede bağımlı değişkenlerin sayısından daha fazla katılımcı olduğu görüldüğü için, 375 katılımcının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular

Beliren yetişkinlikte stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücünün eğitime veya çalışma hayatına dahil olma durumuna göre incelenmesi için tek faktörlü MANOVA uygulanmıştır. Bağımlı değişkenlerin eğitime veya çalışma hayatına dahil olma durumuna göre ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Stresle Başa Çıkma ile Kendini Toparlama Gücünün Eğitime veya Çalışma Hayatına Dahil Olma Durumuna Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Bağımlı Değişken				
	Stresle Başa Çıkma		Kendini Toparlama Gücü		
Eğitime veya Çalışma Hayatına Dahil Olma	Ort	Ss	Ort	Ss	N
En az birisine dahil	85.18	11.64	130.48	21.23	314
İkisine de dahil değil	84.75	11.77	129.52	22.26	61
Toplam	85.11	11.64	130.32	21.38	375

Tablo 4'te görüldüğü gibi, eğitime ve istihdamdan en az birisine dahil olan grup 314 kişiden, eğitimde ve istihdamda olmayan grup 61 kişiden meydana gelmektedir. Değişkenler arası korelasyon değerleri Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Stresle Başa Çıkma ile Kendini Toparlama Gücü Değişkenleri Arasında Hesaplanan Korelasyon Değerleri ile Betimsel İstatistiksel Değerler

Değişkenler	1	2	Ort	Ss
Stresle Başa Çıkma	1		85.11	11.64
Kendini Toparlama Gücü	.528**	1	130.32	21.38

** $p < .01$

Tablo 5'te görüldüğü gibi, değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yapılan Box's kovaryans matrislerinin eşitliği testi sonucu anlamlı değildir ($p > .05$). Levene testi sonucu stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü değişkenlerinin her biri açısından incelenmiş ve anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > .05$). Dolayısıyla varyansların homojenliği varsayımı ihlal edilmemiştir. Analiz sonucunda, birleşik bağımlı değişkenler bağlamında eğitim veya çalışma hayatından en az birine dahil olanlar ile ikisine de dahil olmayanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır: $F(2, 372) = .252, p = .90$; Wilks' Lambda = .99. Çok değişkenli varyans analizi ile bağımlı değişkenler için ayrı ayrı elde edilen ANOVA sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Eğitimde ve/veya İstihdamda Dahil Olma Durumuna Göre Çok Değişkenli Varyans Analizine Dair Bulgular

Değişken	ANOVA		
	MANOVA	SB	KTG
Grup	$F(2, 372)$ 0.252	$F(1, 373)$ 0.069	$F(1, 373)$ 0.103

SB: Stresle Başa Çıkma, KTG: Kendini Toparlama Gücü

Tablo 6’da görüldüğü gibi, çok değişkenli varyans analizi sonucu manidar değildir. Analiz sonucunda, beliren yetişkinlikte stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücünün eğitim veya çalışma hayatından en az birine dahil olanlar ile ikisine de dahil olmayanlar arasında farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tartışma

Bu araştırma, eğitimde ve istihdamda olmayan ve beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerle, aynı gelişim döneminde olan ve eğitim veya istihdamdan en az birisine dahil olan bireylerin, stres verici yaşam olayı yaşamalarına karşın başa çıkma ve kendini toparlama güçlerinin farklılaşp farklılaşmadığını incelemeyi hedeflemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, karşılaştırılan iki grubun stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Alan yazında, eğitimde ve istihdamda olmayan bireylerin psikolojik anlamda daha olumsuz etkilere açık olduğu yönünde bulgulara rastlanmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, çalışıyor olmak psikolojik sağlığı güçlendirmektedir (Schaufeli, 1988). Alan yazında rastlanan bu ve benzeri sonuçlara göre, eğitimde ve istihdamda olmayan grubun, eğitim veya istihdamdan en az birine dahil olan gruba göre başa çıkma ve kendini toparlama gücünün daha az olabileceği tahmin edilebilir.

Bununla birlikte, araştırmanın bulguları, karşılaştırılan iki grubun stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü düzeylerinin anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermiştir. Bu sonuçları yorumlamada “eğitimde ve istihdamda olmayan” (NEET) kavramının yeterliğini tartışan görüşlere başvurulabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışma koşullarının çalışanlara vaat ettiği (edemediği) güvencenin de bu tartışmaya dahil edilebileceği öngörülmektedir. Çalışma yaşamındaki istikrarsızlığın iş doyumu, psikolojik iyi oluş ve çalışanın kendini toparlama gücü üzerinde olumsuz etkisi olduğu ifade edilmektedir (Yang vd., 2015: 29-35). Bu nedenle araştırmaya katılan ve istihdamda yer alan bireylerin çalışma koşullarının özellikle incelenmesi gerektiği belirtilebilir.

Özellikle yüksek öğretim düzeyindeki öğrenciler açısından kendini toparlama gücü, sağlık, iyi-oluş ve istihdam edilebilirlik ile ilişkilidir (Brewer vd., 2019: 1105-1120). Geleceğe olan inanç, olumlu sonuçlara dair umut ve iyimserliğin içselleştirilmesidir. Bu yapı, uzun erimli amaç belirleme, yükseköğrenime inanç ile iş bulma ya da iş değerlerini destekleyen inançlarla bağlantılıdır (Catalano vd., 2004: 98-124). Dolayısıyla, eğitimine devam etmekte olan genç bireylerde, geleceğe dair olumlu beklentilerin yeterli olup olmadığının ayrıca incelenmesi gerektiği ifade edilebilir.

Kendi idaresinde bir işi olan kişilerin, kendisine ait olmayan bir işte çalışanlara kıyasla, düzenleyici başa çıkma davranışları sayesinde daha az olumsuz duygu yaşadıkları belirtilmektedir (Patzelt ve Shepherd, 2011: 226-238.). Buradan hareketle, genç bireylerin, çalışma yaşamına başlarken, çoğu kez kendi idaresinde olan bir işte çalışmadıkları; düzenleyici başa çıkma konusunda, bu unsur nedeniyle yeterince başarılı olamadıkları ileri sürülebilir.

Ayrıca araştırma bulgularının, beliren yetişkinlik dönemi ile ilgili kuramsal önermeye getirilen eleştiriler eşliğinde tartışılması mümkün olabilir. Beliren yetişkinlik döneminin bireylere, iyi-tanımlanmış bir kimlik meydana getirmek için zaman ve olanak verdiği, bu sayede bireylerin kariyer ve evlilik adımı atmadan önce derin bir öz-anlayış geliştirebildiği ifade edilmektedir. Ancak bu potansiyel olanaklar mevcut olmadığında, istikrarsızlıkla birlikte kaygının ortaya çıkma olasılığı artmaktadır (Goldsmith, 2018). Modern toplumda, bireyin, istikrarlı ve uygun bir kimlik oluşturabilmesi gitgide sorunlu hale gelmektedir (Cote, 1996: 417-428). Birey eskiden toplum tarafından kendisine uygun görülen kimliği taşıırken, bugün kimlik bireyin kendisi tarafından inşa edilmekte (Cote, 1997: 577-597) ve bu, birey açısından oldukça zorlayıcı bir süreç olabilmektedir.

Endüstri sonrası toplumlarda, yetişkinlik statüsünün ilk evlenme ile çocuk büyütmenin ve finansal bakımdan bağımsız oluşun daha geç olması ile ertelenmesinin söz konusu olduğu ileri sürülmektedir (Arnett, 2000: 469-480). Üniversiteye girmek, ergenliğin son dönemindeki birçok kişi için yetişkin kimliği kazanmaya atılan önemli bir adımdır (Montgomery ve Cote, 2003: 149-172). On sekiz yaşından 20'li yaşların sonuna kadar, günümüzde yaygın olarak karşılaşılan; gençlerin kendilerine, kendi kimliklerine ve eğitimlerine odaklandıkları gelişim dönemi, beliren yetişkinlik dönemi olarak nitelendirilmiştir. Kişilik ile ilgili çalışan önde gelen psikologlara (örn. Costa ve McCrae, 1994: 139-150) göre de, kişilik 30 yaşın ardından oturmaktadır (Roberts ve Chapman, 2000: 26-41). Bununla birlikte, beliren yetişkinliğin mevcut olmasının, ülkelerden çok kültürlerle dair bir özellik olduğu ifade edilmektedir (Douglas, 2007: 101-108).

Beliren yetişkinlik dönemi kavramının ileri sürülmesinin belirli kültürlerin gerçekliğine uyması söz konusu olsa da, çeşitli yazarlar bu kuramsal önermeyi eleştirmekte ve bireylerin istikrarsız koşullarda olabildiğini ifade etmektedirler. Örneğin günümüzde gençler, istikrarlı bir işe girinceye kadar farklı eğitim ve işlere devam edip bırakmakta; yirmili yaşların başlarında iş hayatındaki değişkenlik, bata çıka yürümeye benzetilmektedir (Krahn vd., 2015: 245-266). Ayrıca çalışma yaşamına adım atmaya hazırlanan bireylerin gereksinim duydukları karar verme ve kişiler arası ilişkilerle bağlantılı becerilerinin yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Hendry ve Kloep, 2007a: 74-79).

Beliren yetişkinlik olarak adlandırılan gelişim döneminin, bireylerin çeşitli psikolojik ve sosyal sınamalarla başa çıkmak için gayret sarf ettiği ve zorlandığı bir sürece isim verilmek için ileri sürüldüğü ve tartışmalı bir kavram olduğu belirtilmektedir. Özetle, beliren yetişkinlik kavramına getirilen temel eleştiri olarak, kültürden bağımsız olarak tüm insanlar için geçerli bir gelişim modelinin mümkün olmadığı görüşünün (Hendry ve Kloep, 2007b: 83-85), bu araştırma bulgularının değerlendirilmesinde dikkate alınabileceği ileri sürülebilir. Gelişim bilimine dahil olan bir kavram olarak "beliren yetişkinlik", geçerli bir kavram olmayabileceği yönünde eleştirilmiştir. Bu nokta, özellikle "yetişkinlik" kavramının, çeşitli gelişim görevlerinde kişinin "başarılı" olması ile tanımlanması durumunda kritik bir nitelik

göstermektedir. Bu gelişim görevlerinin önde gelenleri, evlenme ve çalışma yaşamına adım atmaktır. Çalışma yaşamında genç bireyleri güvencesiz bir konumun beklemesi ve ekonomik koşulların evlenmeye dönük atılan adımları belirlemesi göz önüne alındığında, kuramsal olarak 18-29 yaş arasında olduğu için beliren yetişkinlik döneminde sayılan bireylerin, tanımlanan gelişim döneminde kendilerinden beklenen gelişim görevlerini “zamanında” yerine getirmemesi söz konusu olabilecektir. Bu araştırma bulgularının, bu anlamda, beliren yetişkinlik konusundaki tartışmalara da bir katkı sunduğu belirtilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Eğitimde ve istihdamda yer almayan genç bireylerin, eğitimden veya istihdamdan en az birine dahil olan bireylere göre stresle başa çıkma ve kendini toparlama gücü düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Bulgulardan hareketle, eğitimden veya istihdamdan en az birine dahil olan genç bireylerin de, eğitimde ve istihdamda olmayan bireylerle benzer düzeylerde direnç gösterebildiği, stres verici durumlarla başa çıkmakta daha avantajlı durumda olmadığı yorumu yapılabilir. Bu yorum ise, eğitime devam ediyor olmanın veya istihdama dahil olmanın bireyleri güçlendirmeyebildiğini ve hatta bazı nitelikleri ile kırılğanlıklarını arttırdığı anlamını taşıyor olabilir. Bu yorumların ne ölçüde gerçekçi olduğunu anlamak için günümüz eğitim ve istihdam şartlarına dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Eğitimde ve istihdamda bulunmayan niteliğini (NEET) eleştiren yayınlardan biri, eğitimde ve istihdamda bulunmama niteliği taşımayan, ancak daha fazla desteğe gereksinimi bulunması muhtemel bireyler olabileceğine (Yates ve Payne, 2006: 329-344) dikkat çekmiştir. Buna göre genç insanlar çok heterojen bir karışım olarak görülmeli ve her birinin farklı nitelikleri, riskleri, sorunları ve becerileri, yeteneklerinin mevcut olduğu (Yates ve Payne, 2006: 329-344) akılda bulundurulmalıdır. Dolayısıyla önerilen bu kategorizasyonun geçerliği sorgulanmakta ve modern dünyada gençleri daha bütüncül bir biçimde anlamının bir yolunun bulunması gerektiği belirtilmektedir (Roberts, 2011: 21-39).

Ayrıca çalışma yaşamında aktif olan genç bireylerin nasıl koşullarda istihdama dahil oldukları da önemli bir mesele gibi görünmektedir. Modern dünyada, istikrarlı istihdama sorunsuz geçişin, yakalanması zor bir durum olduğu; yapılan bir araştırmada, çalışma grubunun yaklaşık % 6’sının kariyerlerinin başında kaotik denebilecek bir işe geçiş dönemi yaşadıkları ortaya konulmuştur (Furlong vd., 2003).

Küreselleşmenin, iş piyasasının düzensizliğini kolaylaştırdığı (Roberts, 2011: 21-39); iş piyasasındaki düzensizliğin, genç bireylerin eğitim yaşamından iş piyasasına kolaylıkla geçişlerini olumsuz yönde etkilediğine dair araştırma bulguları mevcuttur (Örn. Ecclestone, 2007). Genç bireyler, geçici işlerin kalıcı işe giden yolda bir basamak olabileceği düşüncesini taşıyalar da, iş piyasasında geline noktada, “her iş daha iyi ve kalıcı işe giden yolda atlama tahtası olabilir” düşüncesi sorgulanmaya başlamış ve iş piyasasında güvencesizliğin hakim oluşuna dikkat çekilmiştir (MacDonald, 2009: 167-175). Buna göre iş piyasasındaki değişiklikler nedeniyle, gençler potansiyel sosyal hareketliliklerini sınırlayan ve beceri geliştirmelerine yeterince imkân tanımayan bir konum ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Roberts,

2011: 21-39). Dolayısıyla gençlik, güvencesizlik içinde bir yol bulmaya ve bu çalışma gerçekliği içinde bir yaşam kurmaya çabalamakta gibi görünmektedir (Avagianou vd., 2022: 1-30).

Çalışma koşullarının olumsuz oluşu ve güvencesizlik nedeniyle istihdama katılmayan genç bireyler için genç işsizliği kavramı geçerli hale gelmektedir. Genç işsizliği, bireyleri olduğu gibi, toplumları da olumsuz etkilemekte; iş piyasasına bir resesyon sürerken girmek, genç insanların bütün kariyerini etkileyebilecek kayıplara yol açabilmektedir. Ayrıca bu, bireylerin yetenek ve eğitimlerinin boşa harcanması anlamına gelmekte (ILO, 2020) ve söz konusu durum ülke ekonomilerinin kaybının ne denli büyük olabileceğine işaret etmektedir. Güvenceli işe ulaşmada umudun azalması, ülkemizdeki genç bireyler ve dolayısıyla toplumumuz için de bir risk oluşturmaktadır. Türkiye’de geçici işlerin eğitimde ve istihdamda bulunmama (NEET) durumunu açıklamada (özellikle erkekler için) çok önemli bir faktör oluşturduğu; geçici işler, işgücü piyasasına girişi sağlasa bile bunların uzun vadeli istihdam garantilerinin bulunmadığı (Yüksel Arabacı, 2020: 103-130) belirtilmektedir. Özetle, genç bireylerin bugünü ve geleceklerini olumsuz etkileyen koşullara dikkat çekilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Beliren yetişkinlik dönemi kavramı, bu dönemin mensup olunan sosyo-ekonomik sınıfa göre mevcut olması; her bireyi kapsayan bir yaşam dönemi olarak tanımlanmasının hatalı olacağı yönünde eleştiriler almıştır (Arnett ve Eisenberg, 2007: 66-67). Bu durumun salt kavramsal bir tartışmadan öteye geçebilmesini önemseyen yazarlar, sosyal eşitsizliğin üstesinden gelmek için bireylerin eğitim yoluyla yukarı doğru hareketliliğini ve bu anlamda geçişkenliği destekleyen hem sosyolojik bir bakış açısının hem de motivasyonel psikolojinin işlevsel hale getirilmesini önermişlerdir (Heckhausen ve Chang, 2009: 235-251).

Üniversite öğrencileri ile yürütülen bir araştırmaya göre, yetişkin olmanın önde gelen kriterleri olgunluk, özerk karar alma ve finansal bağımsızlıktır (Greene vd., 1992: 364-381). Dolayısıyla, eğitim sürecini tamamlayan bireyin kendisini yetişkin olarak konumlandırmasında istihdama dahil olmanın büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır. Her ne kadar eğitimde ve istihdamda olmayan (NEET) kavramı, gençleri olmadıkları bir nitelik ile tanımlıyor ve negatif bir kavram (Yates ve Payne, 2006: 329-344) ise de, istihdama dahil olmama durumunun ciddiyetini vurgulama açısından dikkate alınması gerektiği belirtilebilir.

Tartışma konusunda zaman ve çağın özelliklerinin taşıdığı önem de vurgulanmalıdır. Bugün (2020’li yıllarda) genç birey olmak birtakım koşullardan etkilenmek anlamını taşımaktadır. Bu konuda düşünen yazarlara göre yirmili ve otuzlu yaşlarda olanlar, bir belirsizlik dönemine doğmuş durumdadır. Günümüzde yaşamda izlenecek olan yörüngeler öngörülebilirliğini kaybetmiş ve değerler çoğul hale gelmiş durumdadır (Blatterer, 2007: 771-792). Üstüne üstlük bugün genç bireylerin iş ve kişisel ilişkilerini biçimlendirmede, eğitim yeterliliği ve iş deneyimi kazanma ile geleceklerini planlamada artarak daha fazla inisiyatif alması gerekmektedir (Hendry ve Kloep, 2007a: 74-79). Gençler işsizliğin yanı sıra, eksik istihdam, enformel sektörde istihdam, tehlikeli işlerde istihdam ve yoksulluk sorunlarıyla karşı karşıyadır (Seçer, 2006: 79-97).

Gelişim, bireyin içindeki ve dışındaki birçok bileşenin etkileşimi sonucu olarak meydana gelmekte (Kloep vd., 2016: 1-18) ve bazı genç insanlar tercihten yoksun; sosyal, ilişkisel, işle ilgili fırsat ve

beceriler bakımından sınırlandırılmış durumdadır (Hendry ve Kloep, 2011: 77-106). Ayrıca sıradan olarak nitelenen ve sorun yaşamadığı varsayılan grubun yeterince dikkate alınmaması riski söz konusudur (Roberts, 2011: 21-39). Bu araştırmanın bulgularına göre, eğitimde ve istihdamda yer almayan (NEET) gruba dahil olmasa da, genç bireyler risk taşıdığı varsayılan gruba benzer düzeyde kırılğan görünmektedir. Normal/sıradan olarak görünen ve kıt kaynaklarla hayatta kalmaya çalışan geniş bir grup insan olduğu belirtilmekte (Jones, 2002) ve NEET grubuna dahil olmasa da, bu bireylerin içinde bulunduğu durum üzerinde yeterince durulmamaktadır. Bulunduğu konum bilinmeyen gençler artmış durumdadır (Maguire, 2015: 121-132). Dolayısıyla, beliren yetişkinlik kavramı kullanılsa da kullanılmasa da, NEET kavramı kullanılsa da kullanılmasa da, toplumumuzda genç bireylerin psikolojik kırılğanlık durumlarının üzerinde durulması, eğitime devam etmenin gelecek umudunu beslemesini, istihdama dahil olmanın bireyi psikolojik olarak kuvvetlendiren bir unsur olmasını sağlayan eğitim ve çalışma ekonomisi politikalarının ortaya konulması gerektiği belirtilmelidir.

Bu araştırmanın sınırlılıklarına bakıldığında, katılımcı grubun stres verici yaşam olayı deneyimleme durumunun detaylı bir biçimde sorulmaması, bir sınırlılık olarak ifade edilebilir. Buna göre, örneğin kayıp yaşantısı olan bir katılımcının, kimi, nasıl bir süreçte kaybettiği konusunda bilgi sahibi olunmamıştır. Ayrıca araştırma verileri Temmuz-Ağustos 2020 ve Ocak-Şubat 2021 döneminde toplanmıştır. Bu dönem dünyada ve Türkiye’de Covid-19 pandemisinin etkilerinin yüksek düzeyde olduğu bir dönem olduğu için, bu araştırmanın pandemi etkilerinin ortadan kalkması/hafiflemesi koşullarında tekrar edilmesinin ve sonuçların aynı doğrultuda olup olmayacağını test edilmesinin yararlı olabileceği ifade edilebilir.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Eğitimde ve İstihdamda Yer Almayan Gençler (NEET) Psikolojik Olarak Daha Mı Kırılğan? Beliren Yetişkinlik Dönemi Temelinde Bir İnceleme” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Arnett, J.J. (1998). Learning to stand alone: The contemporary American transition to adulthood in cultural and historical context, *Human Development*, 41, 295-315. <https://doi.org/10.1159/000022591>
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties, *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Arnett, J.J. (2005). The developmental context of substance use in emerging adulthood, *Journal of Drug Issues*, 35(2), 235-254. <https://doi.org/10.1177/002204260503500202>
- Arnett, J.J. (2019). *Conceptual foundations of emerging adulthood*. “Emerging Adulthood and Higher Education: A New Student Development Paradigm” içinde; Eds. J.L.Murray-J.J. Arnett; ss. 11-24. Routledge.

- Arnett, J.J. & Eisenberg, N. (2007). Introduction to the special section: Emerging adulthood around the world, *Child Development Perspectives*, 1(2), 66-67. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00015.x>
- Arnett, J.J., Hendry, L.B., Kloep, M. & Tanner, J.L. (2011). The curtain rises: A brief overview of the book. In J.J. Arnett, M. Kloep, L.B. Hendry & J.L. Tanner (Eds.) *Debating emerging adulthood: Stage or process?* pp.3-9. Oxford University Press.
- Arnett, J.J., Zukauskienė, R. & Sugimura, K. (2014). The new life stage of emerging adulthood at ages 18-29 years: Implications for mental health, *Lancet Psychiatry*, 1, 569-576. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(14\)00080-7](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00080-7)
- Avagianou, A., Kapitsinis, N., Papageorgiou, I., Strand, A.H. & Gialis, S. (2022). Being NEET in youthspheres of the EU South: A post-recession regional perspective, *YOUNG*, 1-30. DOI: 10.1177/11033088221086365
- Axelsson, L. & Ejlertsson, G. (2002). Self-reported health, self-esteem and social support among young unemployed people: A population-based study, *Int J Soc Welfare*, 11, 111-119. <https://doi.org/10.1111/1468-2397.00205>
- Blatterer, H. (2007). Contemporary adulthood: Reconceptualizing an uncontested category, *Current Sociology*, 55(6), 771-792. <https://doi.org/10.1177/0011392107081985>
- Blom, N. & Perelli-Harris, B. (2020). *Unemployment and relationship happiness in the United Kingdom*. CPC Working Paper: 93. Economic and Social Research Council.
- Brewer, M.L., van Kessel, G., Sanderson, B., Naumann, F., Lane, M., Reubenson, A. & Carter, A. (2019). Resilience in higher education students: A scoping review, *Higher Education Research&Development*, 38(6), 1105-1120. <https://doi.org/10.1080/07294360.2019.1626810>
- Bynner, J. & Parsons, S. (2002). Social exclusion and the transition from school to work: The case of young people not in education, employment or training, *Journal of Vocational Behavior*, 60(2), 289-309. <https://doi.org/10.1006/jvbe.2001.1868>
- Carcillo, S., Fernandez, R., Königs, S. & Minea, A. (2015). *NEET youth in the aftermath of the crisis: Challenges and policies*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 164, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5js6363503f6-en>
- Catalano, R.F., Berglund, M.L., Ryan, J.A.M., Lonczak, H.S. & Hawkins, J.D. (2004). Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs, *ANNALS, AAPSS*, 591, 98-124. <https://doi.org/10.1177/0002716203260102>
- Clark, A., Oswald, A. & Warr, P. (1996). Is job satisfaction U-shaped in age? *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 69(1), 57-81. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1996.tb00600.x>

- Cook, J. (2006). Employment barriers for persons with psychiatric disabilities: Update of a report for the President's Commission, *Psychiatric Services*, 57, 1391-1405. ps.psychiatryonline.org/doi/full/10.1176/ps.2006.57.10.1391
- Costa, P.T. ve McCrae, R.R. (1994). Stability and change in personality from adolescence through adulthood. In C.F. Halverson, Jr., G.A. Kohnstamm & R.P. Martin (Eds.). *The developing structure of temperament and personality from infancy to adulthood* (pp.139-150). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Cote, J.E. (1996). Sociological perspectives on identity formation: The culture-identity link and identity capital, *Journal of Adolescence*, 19, 417-428. <https://doi.org/10.1006/jado.1996.0040>
- Cote, J.E. (1997). An empirical test of the identity capital model, *Journal of Adolescence*, 20, 577-597. <https://doi.org/10.1006/jado.1997.0111>
- Diener, E., Oishi, S. & Lucas, R.E. (2015). National accounts of subjective well-being, *American Psychologist*, 70(3), 234-242. <https://doi.org/10.1037/a0038899>
- Douglas, C.B. (2007). From duty to desire: Emerging adulthood in Europe and its consequences, *Child Development Perspectives*, 1(2), 101-108. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00023.x>
- Ecclestone, K. (2007). *Transitions through the life course: Analysing the effects of identity, agency and structure: Full Research Report ESRC End of Award Report*. RES-129-25-0184-B. ESRC.
- Erkuş, A. (2017). *Davranış Bilimleri için Bilimsel Araştırma Süreci*. (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- European Commission (2020a). *Employment and social developments in Europe*. Publications Office of the European Union.
- European Commission (2020b). *Employment and Social Developments in Europe. Annual review 2020*. Publications Office of the European Union.
- Folkman, S. & Lazarus, R.S. (1988). Coping as a mediator of emotion, *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(3), 466-475.
- Furlong, A., Cartmel, F., Biggart, A., Sweeting, H. & West, P. (2003). *Youth transitions: Patterns of vulnerability and processes of social inclusion*. Scottish Executive Social Research.
- Garnezy, N. (1993). Vulnerability and resilience. In D.C. Funder, R.D. Parke, C. Tomlinson-Keasey & K. Widaman (Eds.), *Studying lives through time: Personality and development* (pp. 377-398). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10127-032>.
- Goldman-Mellor, S., Caspi, A., Arseneault, L., Ajala, N., Ambler, A., Danese, A., Fisher, H., Hucker, A., Odgers, C., Williams, T., Wong, C. & Moffitt, T.E. (2016). Committed to work but vulnerable: Self-perceptions and mental health in NEET 18-year olds from a contemporary British cohort, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57(2), 196-203. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12459>

- Goldsmith, J. (2018). *Emerging adults' relationships with their parents*, *Clinical Science Insights*, The Family Institute at Northwestern University. Retrieved from: [https:// www.family-institute.org/sites/default/files/pdfs/csi-emerging-adults-relationships-with-parents.pdf](https://www.family-institute.org/sites/default/files/pdfs/csi-emerging-adults-relationships-with-parents.pdf)
- Greene, A.L., Wheatley, S.M. & Aldava IV, J.F. (1992). Stages on life's way: Adolescents' implicit theories of the life course, *Journal of Adolescent Research*, 7(3), 364-381. <https://doi.org/10.1177/074355489273006>
- Gümüşsu, A.G. (2011). *Türkiye'de İşgücüne Katılım ve Ücretlerin Belirleyicileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Güneş, C. (2017). *Panel Veri Kesikli Tercih Modelleri ile Türkiye'de İşgücüne Katılım Kararının Analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Hammer, T. (1996). Consequences of unemployment in the transition from youth to adulthood in a life course perspective, *Youth and Society*, 27(4), 450-468. <https://doi.org/10.1177/0044118X96027004003>
- Heckhausen, J. & Chang, E.S. (2009). Can ambition help overcome social inequality in the transition to adulthood? Individual agency and societal opportunities in Germany and the United States, *Research in Human Development*, 6(4), 235-251. <https://doi.org/10.1080/15427600903281244>
- Hendry, L.B. & Kloep, M. (2007a). Conceptualizing emerging adulthood: Inspecting the emperor's new clothes?, *Child Development Perspectives*, 1(2), 74-79. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00017.x>
- Hendry, L.B. & Kloep, M. (2007b). Redressing the emperor!- A rejoinder to Arnett, *Child Development Perspectives*, 1(2), 83-85. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00019.x>
- Hendry, L.B. & Kloep, M. (2011). Lifestyles in emerging adulthood: Who needs stages anyway? In J.J. Arnett, M. Kloep, L.B. Hendry & J.L. Tanner (Eds.) *Debating emerging adulthood: Stage or process?* pp.77-106. Oxford University Press.
- ILO (International Labor Organization) (2020). *Young workers will be hit hard by COVID- 19's economic fallout*. <https://iloblog.org/2020/04/15/young-workers-will-be-hit-hard-by-covid-19s-economic-fallout/>.
- Işık, Ş. (2016). Türkiye'de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45), 65-76.
- Jones, G. (2002). *The youth divide*. Joseph Rowntree Foundation.
- Jongbloed, J. & Giret, J.F. (2022). Quality of life of NEET youth in comparative perspective: Subjective well-being during the transition to adulthood, *Journal of Youth Studies*, 25(3), 321-343. DOI: 10.1080/13676261.2020.1869196
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kloep, M., Hendry, L.B., Taylor, R. & Stuart-Hamilton, I. (2016). Looking at transitions. In *Development from adolescence to early adulthood*. pp. 1-18. Psychology Press.
- Krahn, H.J., Howard, A.L. & Galambos, N.L. (2015). Exploring or floundering? The meaning of employment and educational fluctuations in emerging adulthood, *Youth & Society*, 47(2), 245-266. <https://doi.org/10.1177/0044118X12459061>
- Luthar, S.S. (1991). Vulnerability and resilience: A study of high risk adolescents, *Child Development*, 62, 600-616. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1991.tb01555.x>
- MacDonald, R. (2009). Precarious work: Risk, choice and poverty traps. In A. Furlong (Ed.) *Handbook of Youth and Young Adulthood* (pp. 167-175). Routledge.
- Maguire, S. (2015). NEET, unemployed, inactive or unknown-why does it matter?, *Educational Research*, 57(2), 121-132. <https://doi.org/10.1080/00131881.2015.1030850>
- Masten, A.S. & Coatsworth, J.D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments, *American Psychologist*, 53(2), 205-220. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.2.205>
- Meeus, W., Dekovic, M. & Iedema, J. (1997). Unemployment and identity in adolescence: A social comparison perspective, *The Career Development Quarterly*, 45, 369-380. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.1997.tb00540.x>
- Montgomery, M.J. & Cote, J.E. (2003). College as a transition to adulthood. *Blackwell Handbook of Adolescence*, 149-172.
- Öçel, K. (2019). *Türkiye’de Seçili Ekonomik Değişkenlerin Kadın İşgücüne Katılım Oranına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Patzelt, H. & Shepherd, D.A. (2011). Negative emotions of an entrepreneurial career: Self-employment and regulatory coping behaviors, *Journal of Business Venturing*, 26(2), 226-238. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.08.002>
- Roberts, S. (2011). Beyond “NEET” and “tidy” pathways: Considering the “missing middle” of youth transition studies, *Journal of Youth Studies*, 14(1), 21-39. <https://doi.org/10.1080/13676261.2010.489604>
- Roberts, B.W. & Chapman, C.N. (2000). Change in dispositional well-being and its relation to role quality: A 30-year longitudinal study, *Journal of Research in Personality*, 34, 26-41. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1999.2259>
- Russell, H., Leschke, J. & Smith, M. (2020). Balancing flexibility and security in Europe? The impact of unemployment on young people’s subjective well-being, *European Journal of Industrial Relations*, 26(3), 243-261. <https://doi.org/10.1177/0959680119840570>

- Schaufeli, W.B. (1988). *Unemployment and psychological health: An investigation among Dutch professionals*. University of Groningen.
- Seçer, B. (2006). Uluslararası boyutuyla genç işsizliği ve gençlere yönelik istihdam politikaları, *TİSK Akademi*, 11, 79-97.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2015). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı*. (Altıncı basımdan çeviri; M. Baloğlu, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-86. app.trdizin.gov.tr/makale/ToRNeU1UVTE
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Kendini Toparlama Gücünün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 297-306. efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/562-published.pdf
- Türküm, S. (2002). Stresle Başa Çıkma Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(18), 25-34. earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/14971
- Ullah, P. (1990). The association between income, financial strain and psychological well-being among unemployed youths, *Journal of Occupational Psychology*, 63, 317-330. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00533.x>
- Wagnild, G.M. & Young, H.M. (1993). Development and psychometric evaluation of the Resilience Scale, *Journal of Nursing Measurement*, 1(2), 165-178. psycnet.apa.org/record/1996-05738-006
- Yang, H.C., Sun, I.S. & Park, S.H. (2015). Perceived employment instability effect on psychological well-being and job satisfaction: Resilience and character strength as mediator, *East Asian Journal of Business Management*, 5-4, 29-35. <https://doi.org/10.13106/eajbm.2015.vol5.no4.29>
- Yates, S. & Payne, M. (2006). Not so NEET? A critique of the use of “NEET” in setting targets for interventions with young people, *Journal of Youth Studies*, 9(3), 329-344. <https://doi.org/10.1080/13676260600805671>
- Yüksel Arabacı, R. (2020). Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin sosyo-demografik yapısı ve işgücü piyasası ile bağlantısı, *Amme İdaresi Dergisi*, 53(3), 103-130. researchgate.net/profile/Rabihan-Yueksel-Arabaci-2

Extended Abstract (Genişletilmiş Özet)

Emerging adulthood is a developmental period which is characterized between the ages 18 and the end of 20's. This conception is criticised by various developmental scientists as questionable about the validity of the concept. Likely, there are various criticisms towards the concept NEETs (Neither in education nor in employment/training). This study aims to examine these concepts via analyzing the stress-coping and resilience of emerging adults. The study group consists of the individuals between the ages 18-29 (emerging adults) and also the people who have experienced a stress-invoking life event. The study group is made up of 375 individuals.

The analysis (one factor MANOVA) aims to compare two groups: One group consists of the individuals neither in education nor in employment/training. The other group consists of the individuals who are at least in one, in education or in employment/training, or in both. The findings showed that the stress-coping and resilience levels of the two groups do not significantly differ.

According to the relevant literature, there is an opinion which indicates that NEETs are vulnerable. This opinion is supported by various studies, indicating that working strengthens psychological health (Schaufeli, 1988). In the literature on employment, it is also indicated that the working conditions are very important. It is indicated that the instability in working conditions effects resilience negatively (Yang et al., 2015: 29-35).

However the findings of this study showed that NEETs do not significantly differ in terms of stress-coping and resilience. This means a question mark which is asking why the non-NEET group does not have significantly more resilience. This question can be interpreted in terms of the working conditions emerging adults are in. Employment is the next station after education life. Before employment, education life is the period in which emerging adults may have anxiety about future, their employment. They make trials in work-life and these trials are usually not permanent. This unstability can be observed in both salaries and the precarity of the work. Because salaries are insufficient and the working conditions indicate precarity, autonomous decision-making and financial independence condition for adulthood (Greene et al., 1992) might not be provided. Consequently, the postulates which expect the vulnerability of NEETs can be questioned in various ways. The vision of emerging adults who are not NEETs in Turkey can be showing a pessimist opinion about work-life and because of this opinion, they may show a similar vulnerability to the NEETs. Also, the concept "emerging adulthood" can be also questioned which suggests that there are developmental necessities for being an adult. Among these necessities, the two criteria for being an adult are marrying and having a stable income with a stable work. These criteria are related to the economic conditions emerging adults are in. Because of the precarity conditions, they may have insufficient economic resources for marrying and they may not have a stable work yet. Thus it can be speculated that the NEET group and the non-NEET group are similar in a certain extent about stress-coping and resilience, because of the future visions they have about employment.